

مستند (معرفت و مدارا)

این روزها اتوا هستم؛ دیشب به اتفاق برخی از دوستانِ همدل، مستند تلویزیون «بی بی سی» دربارهٔ عبدالکریم سروش تحت عنوان «معرفت و مدارا» را دیدیم.....

با دیدن این مستند، کثیری از خاطرات تلخ و شیرینِ سی سال گذشته در ذهن و ضمیرم زنده شد و از پیش چشمانم گذشتند: دوباری که به اتفاق پدر در ایام کودکی به دیدار آیت الله خمینی در جماران رفتیم؛ دیدن برخی از عکس‌های کمتر دیده شده، نظیر عکس پدرم با مدیران و معلمان مدرسهٔ «نیکان» ای که دوازده سال آنجا درس خواندم؛ انتشار سلسله مقالات «قبض و بسط تئوریک شریعت» در «کیهان فرهنگی» و واکنش‌های متعددی که در فضای خانوادگی و دبیرستان به همراه داشت؛ سال‌های انتشار مقالات «تقلید و تحقیق در سلوک دانشجویی»، «فره‌تر از ایدولوژی»، «آنکه به نام بازرگان بود نه صفت»،

«حریت و روحانیت»، «سقف معیشت بر ستون شریعت»... در نشریه «کیان»؛ حملات مکرر جماعت «انصار حزب الله» به جلسات سخنرانی پدر و محافل تحکیم وحدت در نیمهٔ اول دههٔ هفتاد (اولین بار مسعود ده نمکی و حسن رحیم پورازغدی را در جریان حمله به جلسهٔ سخنرانی دانشکدهٔ فنی دانشگاه تهران در سال ۷۴ دیدم)؛ ارسال و پست نامه‌های تهدیدآمیز توسط گروه «انتقام سرخ» به منزل و حاکم شدن ناامنی و اضطراب در فضای خانه، روزگاری که فرزند علی فلاحیان، وزیر وقت اطلاعات، در مدرسه به برادرم گفته بود در آرزوی تحصیل در حوزهٔ علمیه و گرفتن فتوایی برای کشتن پدرت هستم؛ پیروزی شیرین محمد خاتمی در انتخابات خرداد سال ۷۶؛ چند باری که در ایام تحصیل در انگلستان به همراه پدر در نمازجمعهٔ مسلمانان در لندن شرکت کردیم؛ حضور در مراسم اهدای جایزهٔ «اراسموس» به پدر در هلند در سال ۸۳؛ حضور در مرکز «ویسنت شافت کولگ» برلین در سال ۸۴، نهایی کردن و انتشار کتاب «آئین در آئینه: مروری بر آراء دین شناسانه عبدالکریم سروش» در نیمهٔ اول دههٔ هشتاد شمسی و نهایتاً دیدارهای متعددی که در منزل پدر در آمریکا در سالیان اخیر داشته‌ایم؛ دورانی که از قضای روزگار هر دو ساکن آمریکای شمالی شده‌ایم.....

دوستان مختلفی در چند روز اخیر، از سر لطف، از ربط و نسبت این مستند و فایل‌های صوتی سی گانهٔ «زندگی نامهٔ فکری - سیاسی» عبدالکریم سروش سراغ گرفته‌اند. در مقام پاسخ، باید بگویم آن پروژه که در قالب گفتگو انجام شد و از سال ۹۰ شمسی آغاز گشت و در اسفند ۹۲ به پایان رسید؛ هنوز جایی منتشر نشده و نسبتی با مستند «معرفت و مدارا» ندارد. همانطور که در نوشتار «تنها صداست که می‌ماند» آورده بودم، هر وقت کار پیاده سازی و ویرایش «زندگی نامهٔ فکری - سیاسی» عبدالکریم سروش» به پایان برسد، این اثر در قالب کتابی دو مجلدی منتشر می‌گردد.